

*М. О. Долгальова, канд. екон. наук, доц.,
Дніпропетровський університет економіки та права імені А. Нобеля*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ БАНКІВ

Управління безпекою платіжної системи у банку є актуальним завданням кожного банку. Для створення захисту платіжних систем треба використовувати комплексний підхід, а саме: створення захищеного середовища для обробки платіжної та службової інформації в системі, яке об'єднує різноманітні (правові, організаційні, програмно-технічні) засоби для протидії будь-яким загрозам.

Поділ на чинники фінансових і чинники нефінансових ризиків дає змогу оцінювати стан платіжної системи з двох сторін: внутрішньої – щодо технології розрахункових операцій, які повністю залежать від діяльності учасників системи платежів, і зовнішньої, яка не залежить від поведінки контрагентів платіжної системи. Це має надзвичайно важливе значення для розробки методів і механізмів управління ризиками. Аналіз ризиків платіжних систем також доцільно проводити виходячи з розширеної класифікації ризиків за сферами їх виникнення, механізмами розрахунків, розподілом їх у часі, що дає можливість оцінювати ступінь кожного з видів фінансового ризику і, відповідно, здійснювати вибір методів управління ними.

Вочевидь, типи ризиків платіжних систем, їх ступінь і, відповідно, заходи управління повинні розглядатися під сукупним впливом питань: чи здійснюються розрахунки на валовій основі або через систему багатостороннього заліку взаємних вимог; хто керує системою (центральний банк чи приватна організація); чи надає система денний кредит. Такий підхід до класифікації платіжних систем, з нашого погляду, є оптимальним, оскільки дозволяє максимально акцентувати увагу на ключових відмінностях типів ризиків, притаманних цим системам, і, відповідно, механізмів ризик-менеджменту.

Важливе значення має управління ризиками. Процес менеджменту ризиків передбачає ідентифікацію та оцінку ризиків, вибір методів управління ризиком та їх застосування, кінцевою метою чого є досягнення оптимального для підприємця співвідношення прибутку і ризику. Серед способів управління ризиками, залежно від спеціальних прийомів, можна виділити дві групи: організаційно-технічні способи управління, які охоплюють заходи уникнення ризику, зниження його рівня; фінансово-договірні способи самостійного протистояння ризикам, передавання ризику, страхування ризиків і, як наслідок, – забезпечення інформаційної безпеки платіжної системи.

Цікавим, на наш погляд, є механізм страхування ризиків платіжних систем банку, наприклад метод ВВВ (Bankers Blanket Bond), що дозволяє банкам перенести ризики на спеціального страхового агента.

Платіжна система повинна мати добре продуману стратегію захисту інформації. Необхідно акцентувати увагу на тому, що розробка заходів охорони, технологічних та програмно-апаратних засобів криптографічного захисту здійснюється платіжною організацією відповідної платіжної системи, її членами або іншою установою на їх замовлення.

Долгальова, М.О. Сучасні аспекти управління ризиком платіжних систем банків [Текст] / М.О. Долгальова // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 травня 2011 р.) : у 2 т. – Суми : УАБС НБУ, 2011. – Т. 2. – С. 108-109.